

HUR GÅR DET MED GLASGLÄDJEN?

Nödvändigt inskränka användningen av glas vid nybyggnader.

Ett absolut villkor för den fortsatta bostadsproduktionen är ett nedbringande av byggnadskostnaderna. Nota bene, om hyresnivån icke skall undergå en väsentlig höjning. Hyreslagen gäller som bekant icke nybyggda hus. Men att nedbringa kostnaderna utan att samtidigt försämrade kvaliteten förefaller att vara ett olösligt problem. Man får nog därför utgå från, att de fastigheter, som produceras i år, ur kvalitativ synpunkt komma att närma sig bostadsproduktionen före kylskåpets, det inbyggda badkarets, sopnedkastatets och porttelefonens tid. Nå, kylskåpet lär väl ingen hyresgäst numera vilja avstå från, men erkännas måste ju, att åtskilliga andra »moderniteter» icke äro av det absolut nödvändiga slaget.

På ett område, vilket tidigt intimt förknippades med funktionalismens genombrott, finns det emellertid möjligheter att göra icke oväsentliga besparingar. Det är ifråga om fönsterglas. Ehuru man får hoppas, att arkitekterna icke av skräck för de ökade byggnadskostnaderna komma att avstå från det moderna fönstret, sådant det utformats i Perspektivfönstret m. fl. fönstertyper, vars ljusgenomsläppande egenskaper göra dem avsevärt överlägsna den gamla fönstertypen med sina ljusskärmande spröjsar och sina besvärliga beslag, lär det väl icke råda något tvivel om, att 1930-talets s. k. glasglädje var en ganska dyrbar »glädje»! Husfasadernas uppdelning i stora glasytor innebär nämligen en icke oväsentlig ökning av byggnadskostnaderna enligt nuvarande pris på fönsterglas.

I stället för att fönstren upptagit cirka 30 procent av väggytan, vilket ingalunda varit ovanligt, kan proportionen mellan vägg- och glasyta minskas till 15 procent för den senare, vilket medför en minskning av kostnaden för väggarna med cirka 10—12,5 procent. Priset per fönstervadrater är nämligen (1 jan. 1942) 60—85 procent dyrare än priset för annan väggbyggnad.

Nu kan man naturligtvis fråga, vilken fönsteryta som kan anses vara skälig, när det gäller bostadslägenheter. En avsevärd inskränkning skulle ju här komma att betyda en långtifrån önskvärd återgång till sekelskiftets onormalt små fönster och följaktligen samtidigt relativt mörka rum. Att gå ned till 1/10 av rummets golvyta skulle otvivelaktigt avsevärt försämrade bostadslägenheter. Emellertid anges i

hithörande litteratur ofta, att proportionen 1/8 skulle vara tillfyllest.

Det finns emellertid en annan synpunkt att taga hänsyn till än den direkta anskaffningskostnaden. Man bör komma ihåg, att värmeisolationsförmågan hos en vägg är omkring 2 1/2 ggr så stor som motsvarande hos ett fönster. Uttryckt på annat sätt kan man säga, att man genom en begränsning av fönsterytan från 30 till 15 procent av väggytan kan erhålla en besparing i uppvärmningskostnaderna för ett tegelhus av 11—13 procent. Då man ju för närvarande så gott som uteslutande övergått till vedeldning i centralvärmehusen, utgöra uppvärmningskostnaderna en anmärkningsvärd del av utgifterna för fastigheterna. Då transport och lagring av veden dessutom föranleda stora kostnader och avsevärda svårigheter, äro givetvis alla de åtgärder, varmed man kan begränsa konsumtionen av bränsle värda en noggrann prövning.

Vidare finns det alla skäl att eftersträva en standardisering av fönstren, varigenom fönsterglasen skulle kunna insättas på arbetsplatsen i st. f. att iskäras, sedan fönster-ramarna monterats.

För att spara kostnaderna för glas är det givetvis ytterligare av vikt, att man undviker ett slöseri med glas även ifråga om mellanväggar, väggbeklädnader, skyltdekorationer och skyltfönster. I Finland, där problemet är ännu mer brännande än hos oss, sparade man för ej länge sedan 7 mill. mark i anskaffningskostnad vid uppgörande av ett byggnadsprogram uppgående till 500 mill. mark genom företagna inskränkningar i användandet av glas. Beräknade besparingar i årliga underhållskostnader, såsom värme, räntor på kapitalet, amorteringskostnader etc., utgjorde inte mindre än 1,4 mill. mark.

Sol, ljus och luft behöva vi mer än väl — det är tidens krav i samband med ökade hygieniska förhållanden. De mörka våningarna vilja vi givetvis inte ha tillbaka. Men vi anse också, att de experiment — ty något annat äro de ej — som under 30-talet resulterade i en överdriven »fönsterglädje», under alla förhållanden äro av ondo, alltså icke bara just nu, då alla åtgärder till ett förbilligande av byggnadskostnaderna böra iakttagas.